

DIDACTICA

XIX

Note de curs

V

Problema lui înăuntru, înafară II

Ceea ce este depășit

Timpul sfârșitului

Așteptarea fără *când*

Status-ul creștin

În fapt, ceea ce trebuie deslușit este felul privirii creștine, cea dublă, deja amintită. Lucrurile sunt deja trecute, depășite și, de aceea, acut prezente.

1 și 2 Tesaloniceni - Epistola întâi către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel

¹ *1 Tesaloniceni* este cea mai timpurie epistolă, anul 53, la 20 de ani de la crucificare, și a fost scrisă în timpul primei misiuni a apostolului Pavel în Corint. Circumstanțele îl descriu mai degrabă ca pe un propovăduitor oarecare.

Ceea ce este important în epistolele lui Pavel nu sunt dogma și teoria înaltă în actul propovăduirii ci deducerea experienței factice, felul în care relațiile mundane sunt trăite în perspectiva **parusiei**, în ce măsură, deci, așteptata a doua venire a lui Hristos, determină profilul vieții însăși a celor așezați în această orientare.

În ce măsură facticitatea vieții este, presupunem, răsucită, deturnată și reorientată decisiv de ceea ce este așteptat și, numai puțin și ca urmare a acestui eveniment, în ce măsură de acum lumea „nu mai este la fel”, în ce măsură faptul de a fi în lume, de a fi în preajmă, în sfârșit *ziua de azi*, nu mai sunt „la locul lor”.

situația zilei de azi a apostolului Pavel atunci când scrie sau dictează epistola:

aici „cum”-ul situației, caracterul factic al împrejurării sunt de descifrat și nu însemnătatea istorică a momentului sau o problematică de esență a „ce”-ului sunt aici, acum, de văzut.

Mai degrabă **evidențierea** stă în **cum** apare lumea apostolului Pavel ca cel ce scrie și trimite o epistolă Tesalonicenilor? Cum este el primit? Pavel se consideră pe sine ca aparținând deja

comunității (co-inclus), mai mult, ceea ce este cu adevărat important, este faptul că având credința lor în el, în ei, apostolul Pavel se și experimentează pe sine însuși, se întâlnește pe sine în ei.

Pe de o parte Pavel are știința faptului că ei sunt cei aleși (*Klesis* chemare, vocatie, having-become, γεννηθῆναι), iar pe de altă parte, cu știința faptului că sunt ei înșiși aleși (voi știți...) și, de **aceea calitatea lor de a fi aleși** este chiar calitatea lui Pavel însuși, și este afectat astfel de această calitate a lor: *știm cum ați fost aleși, precum bine știți*, aceste expresii, devenite motiv, capătă o însemnătate specială.

Felul (cum-ul) în care el pătrunde în viața lor (**transfigurând-o**) apare în 1Tes. 2:7,8,10, este chiar în legătură cu faptul că și Pavel și ei, tesalonocenii, **sunt cei aleși**; astfel, co-apartenența este vizibilă prin expresii ale complicității, ale memoriei și ale unui trecut comun, familiar.

1Tes.2:2 *Ci, după ce am suferit și am fost, precum știți, ocăriți la Filipi...*

Complicitatea arătate mai sus sunt semnele incipiente ale consecințelor **faptului de a fi ales**, și anume, a începe prin a fi diferit și treptat „**îndepărtat**” de lumea ta și, în ultimă instanță, de **tine însuși**. Calitatea de a fi ales, spune Heidegger, este, de acum, nu un moment adăugat la un moment dat, vieții tale, ci, el este trăit ca o permanență de **dinainte de tine însuși, ceea ce te precede, ca o cauză a vieții**;

ființa alesului este, de acum, faptul de a fi ales (having-become). Înțelesul calității (harului) de a fi ales (γενέσθαι) este primirea propovăduirii (δέχεσθαι τὸν λόγον – acceptance of the proclamation, **primirea cuvântului, vestirea**, (1Tes. 1:6 *Si voi v-ați făcut următori ai noștri și ai Domnului, primind cuvântul cu bucuria Duhului Sfânt, deși ați avut multe necazuri.*), deopotrivă în bucurie și în chin (în great despair).

Primirea cuvântului înseamnă a fi ales și, de aici, o radicală transfigurare a vieții printr-o răsucire radicală spre Dumnezeu și spre slujirea Lui, concomitent cu întoarcerea de la idoli (1Tes.1:9,10).

¹1Tes.1:9 „Căci ei înșiși istorisesc despre noi cum am fost primiți la voi li cum v-ați întors la Dumnezeu de la idoli, ca să slujiți Dumnezeului celui viu și adevărat.”

Întoarcerea spre, de la, înseamnă că, deopotrivă cel ales în viața sa deja transfigurată este ordonată de două mari repere: **a sluji** (δουλεύειν) și **a aștepta** (ἀναμένειν), o transformare în fața Domnului și o **așteptare obstinată**.¹ Nu mai puțin, a fi ales, primirea deci a cuvântului, presupune acceptarea lumii în suferință și chin și transformarea ei ca fiind în fața Domnului, ca **întoarcere către El**.

¹ Ibidem pag.66

Important este aici faptul că **întoarcerea de la idoli** înseamnă abandonarea iluziilor (eidolon), a imaginilor și, în sens factic, radical, ieșirea din familiaritatea unui iluzoriu *acasă*, a familiarității lui se și **răsucirea către**, către ceea ce este „viu și adevărat” deopotrivă prin bucurie și speranță dar și prin straniețea angoasei, ca fapt de a fi *ales* (cei puțini).

Ziua de azi a alesului este profilată **de acum, de a sluji și de a aștepta**. Așteptarea este așteptarea așteptatului ca așteptarea parusiei, a celei de a doua veniri a Domnului. Acest lucru este decisiv: sensul vieții comunității creștine este dat acum nu de speranța lumească ci, mai degrabă, de speranța născută în perspectiva experimentării parusiei.

Parusia παρουσία², în sens creștin, înseamnă **reapariția a deja apărutului Mesia**, al cărei înțeles nu stă în cel literal ca așteptare plină de speranță în vederea unui eveniment viitor. Dimpotrivă, **structura speranței creștine**, sensul ei (și nu trebuie să uităm nici o clipă că faptul de a fi ales presupune o dislocare din lumea lui) este **radical diferit de orice așteptare în sensul ei lumesc**.

„Când”-ul timpului creștinului este timpul temporalizării temporalității, fără structură și limite proprii în sensul că nu este „timp obiectiv”, ci este timpul zilei Domnului, ca zi a *parusiei*. **„«Când»-ul parusiei instaurează o calitate a temporalității care îmi modelează viața convertind-o în cum.”³**

Creștinul trăiește deci în temporalitatea lui „cum”. Între felul în care își trăiește *ziua de azi* și așteptata *parusie* există o legătură de nedepășit. Experiența vieții factice a creștinului este determinată în măsura în care ea există factic în perspectiva vestirii (proclamație)⁴. Felul în care creștinul are de a face, stă în preajma, ca ales, lumii, felul lui de a fi aruncat în lume ca posibilitate și ca proiect, cu **totul altul ca până acum**, este relevant în 1Corinteni 1:26,27 și 7:20: **și anume, semnificațiile lumii rămân, sunt păstrate, dar un nou fel de a fi este pus în joc (survine).**

¹ 1Cor.1:26,27

26. *Căci priviți chemarea voastră, fraților, că nu mulți sunt înțelepți după trup, nu mulți sunt puternici, nu mulți sunt de bun neam.*

27. *Ci Dumnezeu Și-a ales pe cele bune ale lumii ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu Și-a ales pe cele slabe ale lumii ca să rușineze pe cele tari;*

² „Initially, the expression παρουσία has in its conceptual history a sense we do not intend here; the expression changes its entire conceptual structure, not only a sense, in the progress of history. Christian life experience different in kind is evident in this conceptual transformation. In classical Greek παρουσία means arrival (presence); in the Old Testament (for instance in the *Septuaginta*) „the arrival of the Lord on the Day of Judgement”; in late Judaism „the arrival of the Messiah is representative of God”. Martin Heidegger *op.cit.* pag.71

³ G.Liiceanu *op.cit.* în *Ființă și timp* pag.620

⁴ Martin Heidegger *op.cit.* pag.83

Felul cu totul altfel de a fi este acela că, el, creștinul **este „răpit”** de timpul văzut ca temporalitate (**ca grijă**) și ca timp autentic în fața Domnului. Acest fel de temporalitate specific celor ce cred (în mod autentic) în a doua venire a Domnului, este acela că, aparent, nimic din cotidianitate nu este schimbat (1Tes.3:3, 5:5) și pentru că tot ceea ce ține de legiferare (rânduială) este spre Domnul și înaintea Lui.

¹ **1Tes.3:3, 5:5**

3:3 *Ca nimeni să nu se clatine în aceste neazuri, căci singuri știți că spre aceasta suntem puși*

5:5 *Căci voi sunteți fii ai luminii și fii ai zilei; nu suntem ai nopții, nici ai întunericului.*

Pe de altă parte așteptarea este așteptarea obstinată, deopotrivă cu bucurie dar și în suferință și **angoasă**, în fața lui Dumnezeu ca așteptarea lui Dumnezeu.

Important este de a găsi, și tocmai stăruința de a **rămâne** este dovada posibilității lui, un nou înțeles (fundament) al acestei noi stări. Cu alte cuvinte, ceea ce pare întâmplător și nesemnificativ, în perspectiva parusiei și a obstinatei așteptări, tocmai acest „cum” este capabil să transforme contingența în profilul unui destin de viață. Cu adevărat, *de acum*, însemnătatea vieții este trăită ca un **hos me, ώς μη, ca și cum nu**.

Fiecare, în chemarea în care a fost chemat, în aceasta să rămână. 1Cor.7:20. Ce înseamnă a rămâne? Faptul de a rămâne, cu înțelesul său de „cum” și „ca (ce)?” este determinat de **faptul de a fi ales, ceea ce poate însemna că legăturile cu lumea aceasta nu-și mai primesc, de acum, sensurile și semnificațiile din chiar ceea ce ele indică**, ci, mai degrabă sensurile sunt determinate din legiferarea (rânduiala) originară.⁵

Cu alte cuvinte: ceva rămâne neschimbat, dar totuși este radical schimbat.⁶

Ziua de azi rămâne neschimbată, și cu atât mai puțin conținutul ei. 1Cor.7:21,22,24 ceea ce înseamnă că aceste stări sunt unele temporare ca temporalitate finită în sensul ecstazelor ei.

¹ **1Cor.7.21,22,24**

7:21 *Ai fost chemat ca rob?Fii fără grijă. Iar de poți să fii liber, mai mult folosește-te!*

7:22 *Căci robul care a fost chemat în Domnul este un liberat al Domnului. Tot așa, cel chemat liber este rob al lui Hristos.*

7:24 *Fiecare, fraților, în starea în care a fost chemat, în aceea să rămână înaintea lui Dumnezeu.*

așteptarea este descrisă ca un „încă nu” ceea ce intensifică suferința (dacă *parusia* depinde de „cum” trăiesc, atunci, de bună seamă, sunt incapabil să-mi mențin credința și iubirea ce-mi este

⁵ Scrisori către Diognet – anonim sec.II. „Căci locuiesc în propria lor patrie așa cum ar sta acolo un străin; iau parte la tot ca niște cetățeni, dar se țin deoparte ca niște străini. Orice țară străină le este patrie și orice patrie le este străină...Pe scurt, așa cum e sufletul în trup, așa sunt și creștinii în lume. Sufletul este răspândit în mădularele trupului, iar creștinii sunt răspândiți în toate cetățile lumii. Sufletul locuiește în trup, și totuși nu este al trupului; tot așa, creștinii locuiesc în lume, dar nu sunt ai acestei lumi” pag.153 Étienne Gilson – *Filozofia în Evul Mediu* Ed.Humanitas 1995 trad. Ileana Stănescu

⁶ Martin Heidegger *op.cit.* pag.85

cerută. De unde disperarea.) Timpul *parusiei* este timpul ce mai rămâne ca temporalitate, timpul fără de amânare: „Și aceasta v-o spun, fraților: Că vremea s-a scurtat, așa încât și cei ce au femei să fie ca și cum nu ar avea....”

hos me, ὥς μὴ, ca și cum nu presupune o persistență a relațiilor din viața creștinului în rânduiala originară a legiferării. De aceea viața creștinului nu este liniștită și senină ci, mai degrabă, frântă și tocmai de aceea, ceea ce aparține rânduiei celor aleși este întotdeauna co-prezentă în viața creștinului și, în același timp și tocmai de aceea, **viața ca atare este aceeași, neschimbată și totuși radical diferită**. Ceea ce înseamnă că toate aceste determinări există în plinul lor, conservate în *ca și cum nu*-ul lor și de aceea și ca urmare a privativului stării lor, *acum apropiate cu adevărat*.

1 Cor. 7/

29. *Si aceasta v-o spun, fratilor: Ca vremea s-a scurtat de acum, asa incat si cei ce au femei sa fie ca si cum n-ar avea.*

30. *Si cei ce plang sa fie ca si cum n-ar plange; si cei ce se bucura, ca si cum nu s-ar bucura; si cei ce cumpara, ca si cum n-ar stapani;*

31. *Si cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca si cum nu s-ar folosi deplin de ea. Caci chipul acestei lumi trece.*

Hos me, ca si cum nu

1 Cor. 7/

29. *Si aceasta v-o spun, fratilor: Ca vremea s-a scurtat de acum, asa incat si cei ce au femei sa fie ca si cum n-ar avea.*

30. *Si cei ce plang sa fie ca si cum n-ar plange; si cei ce se bucura, ca si cum nu s-ar bucura; si cei ce cumpara, ca si cum n-ar stapani;*

31. *Si cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca si cum nu s-ar folosi deplin de ea. Caci chipul acestei lumi trece.*

¹ *hōs mē*, ca și cum nu, sau ca neavând, formula vieții mesianice și sensul chemării, *klēsis* (1Cor.7:20). Chemarea, vocația în perspectiva parusiei cheamă la nimic și la nicăieri, coincide cu condiția factică în care ai fost chemat, *vocația mesianică este revocarea oricărei vocații* (p.28). „vocația cheamă vocția însăși, e ca o urgență care o lucrează și o sapă din interior, o anihilează în gestul însuși prin care se menține în ea , sălășluiește în ea.

” *hōs mē*, ca și cum nu, pune astfel fiecare lucru în tensiune cu el însuși, îl nimicnicește așa zicând, trece dincolo de el și-l pastrează totodată, dezarticulându-l înspre schema lui, „îl face să treacă, îi pregătește sfârșitul”. (p.29). *Căci chipul acestei lumi trece* 7:31. De aici și trăsătura de viu-mort a celui prins în chemare dar și a lumii întregi (în *hōs mē*, în poziția echivocă în lume a celor aleși (fără loc, niciunde) privirea ce dezantropomorfizează, a științei deci, își are cauza).

Cu alte cuvinte subiectul, și aici este actul lui de naștere pentru metafizica occidentală, este dislocat și nulificat (Gal.2:20 *și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine.*) și remis

încapsulării sale, creația întregă este remisă inactualului, caducității. De aceea ceea ce nu e, în această lume, este mai puternic și mai vizibil decât ceea ce e.(p.46)

Foarte important!„ Subiectul mesianic nu contemplă lumea ca și cum ar fi mântuită. Mai degrabă – cu cuvintele lui Benjamin – el contemplă mântuirea doar în timp ce se pierde în nemăntuibil. Într-atât de complicată e experiența *klēsis*-lui, într-atât de greu e să sălășluiești în chemare.

Esențial:

”*Timpul care ne rămâne* este timpul, în perspectiva parusiei, *timpul sfârșitului* (ca timp mesianic), timpul care începe să se contracte și începe să se sfârșească, „timpul care mai rămâne între timp și sfârșitul lui.”(p.65)Definiția pe care o da aici Agamben timpului mesianic: „el este timpul de care are nevoie timpul pentru a se sfârși – sau, mai exact, timpul de care avem nevoie pentru a încheia, pentru a realiza reprezentarea noastră a timpului.(...)timpul operativ care presează în timpul cronologic, îl lucrează și îl transformă din interior, timpul de care avem nevoie pentru a face să se sfârșească timpul – în acest sens: timpul care ne rămâne. (...)timpul mesianic...este timpul care noi înșine suntem - și din acest motiv, singurul real, singurul timp pe care îl avem”(p.70).

Inoperanții

- *katargein*-caracterul inoperant al legii, nomos-ul Thorei, mesianic si lege.
- *Katargeo*, verb, inoperant, incativ, a dezactiva a suspenda eficienta, verb paulinic. *Evacuari*, a goli a evacua, nu inseamna adistruge, a anihila, inseamna iesirea din *energeia*, din act.
- inversiune, tot asa cum neimplinitul devine implinit, potentia trece in act si-si atinge telos-ul nu sub forma fortei sau a ergo-nul, ci prin cea a slabiciunii, a anemie, *astheneia*.
- potentia mesianica actioneaza sub forma slabiciunii, tot asa ea actioneaza asupra nomos-ului nu negandu-le sau anihilandu-le, ci sub forma dez-activarii, facandu-le inoperante, nu-mai-in-opera.
- asadar, legea poate fi implinita numai daca ea a fost facuta inoperanta potentiei, restituita ineficientei potentiei. Deci nu este dezactivat si suprimat implinirii sale.
- *katergein* a fost tradus de Luther cu *Aufheben*, suprimare, a aboli si conserva, care are un caracter mesianic, cheie a dialecticii, sub forta credintei si a enuntului.
- timpul mesianic aduce o deconectare si o intarziere (ca depasire) in timpul cotidianitatii, al lui acum. Timpul mmesianic este o bresa (o suspendare, atentia privirea nelinistita, angoasa ca suspendare a lumii, Maria Magdalena)) prin intermediul careia putem surprinde timpul.
- *Aufhebung*. a neutraliza semnificatii in depasire, conservandu-le si implinind astfel, semnificatia lor.

Giorgio Agamben – *Timpul care rămâne. Un comentariu al Epistolei către Romani*. Ed.Tact 2009 trad.Alex Cistelean

Ca și cum nu: a fi în cel mai acut aici și totodată cu un pas înainte, ca părăsind de fiecare dată, ca răpindu-i lumii acum-ul ei: radical spus, a păși deja în moarte găsim viața și a păși înspre viață ieșind din moarte.

Această pășire *înspre* este cea care descrie hotarul așteptării ca loc al chemării și de aceea, numai așteptarea poate da loc, și în măsura în care locul este deja un depășit, ca nimicnicit, văzut acum în

Acum,

Câteva intruchipari ale „cum-ului” creștin, **hos me**:

Flaneurul

(vezi în „CITY LIGHTS-Despre experiența la Walter Benjamin” Ioan Alex. Tofan)

- arta de a parcurge labirintul orașului, Paris sec. XIX
- deci este o problemă a orașului. atenție creștinătatea este o problemă a urbanității (invers, firește!)
- arta Fl. este arată prin care orașul se constituie și survine lizibil și transparent în momentul parcurgerii sale, modernitatea în care orașele se confruntă, speculativ, cu ele însele. Atenție, speculativ, hos me, Hegel /suprimarea
- orașul se deschide ca peisaj, ca perspectivă și, în același timp, punându-se și în tensiune se închide în Camera. problema dialectică.
- fenomenul de colportaj al flaneurului: tot ceea ce se petrece în spațiu este perceput simultan și ca potențialitate (protocolae, prin similitudine)
- timpul simultan, ca timp mesianic. Lucrul este adus prin similitudine în orizontul timpului mesianic. Orașul ca arhi-scriitura.
- vezi arhi-tectura și debordarea mesianică a arhi-tectonicității, nulificarea care stă la pândă. Piatra peste piatră...
- Debordează orice interiorizare și conceptualizare semiotică
- „...simțul specific al orașului este văzul, nu auzul. Epiderma orașului, brazdată de trasaturi supuse legilor similarității, se arată prin chipurile trecătorilor, cladirilor marfurilor. obiectele sau persoanele se recompun pentru flaneur de fiecare dată nu plecând de la ele însele, ci de la „altul” lor”. pag 132 esyțe vorba de construcția perspectivă și perceptivă a orașului care nu este una tehnică ci toate devin alegorii. Alegorizarea orașului, în sensul dublării lumii. Lumea este nu cunoscută ci constituită, construită.
- aura și urma: aura proprie marfii, privită cu privirea ascetică a fl. ea iese din mutenie și-si regăsește, salvator, posibilitățile.
- a lua în posesie marfa și a o pune în perspectivă, lăsându-se stăpânit de aceasta. Funcția deconstructivă a fl. ce scoate lucrurile din dominația tehnică, cotidianul tehnic redându-le lor însele ca un altul.
- Aura: survenirea a ceva îndepărtat, oricât de aproape ar fi ceea ce ea cheamă. Prin urmare capătă posesia unui lucru. Prin aura, lucrul ne stăpânește.
- Fl este în Mesia al lumii urbane, prin privirea dialectică pe care o aruncă asupra lucrurilor. El face lumea de nouă. El smulge lucrurile, oamenii uitării.

Profanatorii, incintele, Agamben:

De văzut aici problematica incintelor, separarea.

- **Con-sacrarea** înseamnă faptul de a separa în sacrare/consacrare, ieșirea lucrurilor din sfera dreptului uman, profanarea înseamnă redarea liberei întrebuintări.
- religio/relegere comportamentul atent și plin de scrupule în fața separației sacru/profan. Nu este ceea ce uneste zeii de oameni ci ceea ce îi separă, ceea ce veghează ca ei să rămână separați. Religiei i se opune „neglijența” fără de limite și praguri. profanarea este o formă

de neglijenta particulara. Prin profanare ceea ce este indisponibil si separat isi pierde aura si este redat uzului. Operatii politice: a reda uzului, publicului, spatile confiscate de putere.

- odata profanat ceea ce este indisponibil si separat isi pierde aura si este redat uzului.
- profanare/sacer, exclus din comunitate, cel ce poate fi ucis cu impunitate si nu poate fi consacrat zeilor. Deci un om sacru care a supravietuit ce l-a separat de oameni si continua sa duca o viata aparent profana printre ei. Deci ele ste profan in sacru si sacru in profan.
- capitalismul ca religie: in sensul lui Benjamin. Cultul capitalist, existent in nuce in crestinism, religie a modernitatii, sans treve et sans merci. Cultul capitalist nu este consacrat izbavirii sau ispasirii unei vini, ci vinii insasi. caz non-ispasitor ci culpabilizant, cultul facerii vinii universale, pentru al captura pe insusi Dumnezeu in vina.
- Tocmai pentru ca tinde cu toate fortele sale nu catre izbavire, ci catre vine, nu catre speranta si catre disperare, capitalismul a religie nu vizeaza transformarea lumii ci distrugerea ei.
- Crestinismul generalizeaza su absolutizeaza preturindenii structura separatiei care defineste religia.
- acum domneste unic, multiform, neintrerupt proces de seoarare, carfe inc=vesteste orice lucru, orice loc, orice activitate umana pentru a le despartii de lee insele si care e total indiferent fata de cezura sacru/profan, divin/uman.
- O profanare absoluta. Marfa ca obiect scindata in valoarea de intrebuintare si valoarea de schimb si se transforma in fetisul de neatins, tot asa ceea ce wubzista azi este separat de el insusi si dislocat inre-o sfera separata care nu mai defineste vreo diviziune substantiala si in care orice intrebuintare devine imposibila pentru totdeauna.
- Fiecare este expus in separatia sa afat de el insusi, atunci spectacolul si consumul sunt fetele aceleiasi imposibilitati ale intrebuintarii. Deci profanarea ca separare devien imposibila, ca redare a ceea ce a fost separat din sfera sacrului, atunci religia capitalista in faza ei extrema vizeaza crearea unui Improfanabil absolut.
- Imposibilitatea uzului isi are loc in locul sau topic Muzeul. Muzeificarea lumii, dimensiunea separata in care este transferat ceea ce era considerat ceea ce era adevar si decisiv si acum nu mai este. Parasirea lumii, abandonul ei, punerea la punct.
- Noul Templu, a locui in forma pura a separatiei, imposibilitatea de a locui, Dispozitivul.